

زنان و معضلي به نام ریزگردهاي شهري

مدتهاست شهرها و روستاهاي کشورمان مهمان ناخواندهاي به نام ریزگردها دارند، اين مهمان ناخوانده عرصه را براي زندگي شهروندان هر روز تنگتر از گذشته ميکند! آنگونه که به نظر ميرسد اگر کرونا هم برود ما همچنان بايد با ماسک زندگي در شهر را ادامه دهيم. در اين ميان زنان بيش از ديگر شهروندان با اين پديده که کم توجهي از سوي مديران و مسوولان را به همراه دارد، دست و پنجه نرم ميکنند! مشکلات زيست محيطي امروزه به عنوان دغدغه عمومي در تمام جهان مسائل جدي را ايجاد کرده است، در ايران نيز اين مهم روز به روز بيشتر و بيشتر ميشود ولي مساله ریزگردها مساله فوري و آني ايران است!

زندگي انسان هر روز بيش از روز قبل دستخوش اين عارضه ها ميشود، بيمارهاي جسمي و روي و اثرات اقتصادي شهرهاي ايران را که متاثر از اين پديده هستند با دشواري و به عبارتي با نوعي کوچ همراه با عارضه هاي جسمي همراه کرده است! زنان به دليل رفتارهاي پيچيده و مسووليت هاي چندگانه در شهرها بيش از بقيه در معرض مخاطرات اين پديده هستند! الگوي رفتاري آنها در شهر در قالب نقش هاي متعدد همسري، مادري، شهروندي، اشتغال و... سلامت آنها با مشکلات متعددي همراه ساخته است! فضا ي شهري براي زنان تنها کانوني براي تردد نيست بلکه بستري براي تامين بخشي از معاش، مايحتاج زندگي و امور مربوط به خانواده و کودکان و... نيز هست! لذا آنها بيش از ديگران در معرض اين خطر هستند، آلودگي هاي ناشي از صوت و هوا و پارازيتها که بستري براي ناسلامتي آنان و فرزندان شان شده، امروزه معضلي جدي است! با توجه به سياست هاي اخير ايران براي افزايش جمعيت اين مهم بر فرزندان اين مادران آثار سوء برجاي خواهد گذاشت که نمونه هاي آن در مطالعات پزشکي و آمار مراکز درماني قابل مشاهده است! در واقع از آنجا که زنان گذشته از مسووليت هاي مديريت منزل که با هجوم اين پديده، مجبور به چندباره کاري طي روزها ميشوند...

با مشکلي عميق تر روبه رو هستند و آن سلامتي خود و خانواده شان است!

با شدت گرفتن ریزگردها میزان عارضه‌های ناشی از آلودگی هوا بر مادر و جنین بیشتر و بیشتر شده است و از سوی دیگر حادث شدن بیماری‌های تنفسی برای کودکان و مادران دو چندان شده. براساس برخی آمارها در اردیبهشت ماه امسال 300 نفر در يك روز به بیمارستان‌ها در ایلام (1) مراجعه کردند که بخشی از آنها کودکان بودند! در همین سال در تیر ماه در اهواز 500 نفر در يك روز به خاطر ریزگردها به بیمارستان مراجعه کردند!

در تحقیقی که در سال 1395 (2) در سیستان و بلوچستان صورت گرفته ریزگردها منجر به وقوع اتفاقات اجتماعی جدی شده‌اند که بخش مهمی از آن به روی زنان اثر گذاشته است! یافته‌های آماری نشان داد که بین مهاجرت و وقوع ریزگردها از منظر جامعه‌شناختی رابطه معنیداری وجود دارد. همچنین بین متغیرهای بیکاری و کاهش درآمد و افزایش **طلاق** با وقوع ریزگردها رابطه معناداری وجود داشته است. افزون بر آن نتایج حاصل از تحلیل نشان داد که مساله ریزگردها تاثیر مثبت و معنیداری بر افزایش اعتیاد و مهاجرت در منطقه دارد! در تحقیق دیگری در استان کرمانشاه در سال 1396 (3) درخصوص ریزگردها آمده است: پدیده ریزگردها را می‌توان به عنوان مهم‌ترین عاملی در نظر گرفت که کیفیت عینی و ذهنی زندگی ساکنین منطقه را پایین آورده است. در این تحقیق کاهش نشاط اجتماعی، فقر، مشکلات اقتصادی و کاهش رونق کسب و کار، بیماری‌های متعدد، اختلالات حمل و نقل عمومی و... از مهم‌ترین آثار این پدیده در زندگی شهروندان شناخته شده است؛ امری که می‌تواند بستر نامتعادلی را برای زیست اجتماعی زنان و مردان ایجاد کند. در شهر تهران براساس آخرین آمارهای منتشر شده تنها سه روز هوای پاک تا این تاریخ در سال 1401 وجود داشته است؛ این مهم بیانگر آن است که تصویری نامناسب از آثار اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی پیش روی شهروندان به خصوص زنان است!

آنان در بستر خانواده، جامعه و فردی با آثار ناشی از ورود این ریزگردها دچار مشکلات و مسائل بسیاری شده‌اند؛ از بیماری‌های فردی نظیر مشکلات ریوی و... گرفته تا مسائل ناشی از کاهش نشاط اجتماعی، افسردگی و... در کنار مشکلات خانوار که برگرفته از آثار سوء این ریزگردها بر اقتصاد، سلامت و... خانواده است! شاید یکی از مهم‌ترین آثار ریزگردها بر زندگی زنان اجبار به مهاجرت، در کنار کاهش رونق اقتصادی محل سکونت و افزایش مشکلاتی نظیر آسیب‌های اجتماعی که ناشی از کاهش نشاط اجتماعی در کنار پدیده طلاق است! براساس برخی مطالعات آلودگی هوا، میزان سقط جنین و مرده‌زایی را چندین برابر می‌کند. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که آلودگی هوا با مختل شدن سلامت جنین، تولد نوزادان کم‌وزن، عدم رشد مناسب جنین و نارس بودن

نوزادان همراه است و تمامی این عوارض در هوای پاک بسیار کمتر رخ می‌دهند، از این رو مشکلات خانوادگی به دلیل وجود ریزگردها افزایش می‌یابد که محصول این فرآیند منجر به جدایی خواهد شد. (فیروزیان و صادق 1396) نکته قابل تامل در این مهم سکوت دولت و مسوولان درقبال این همه خسارت است! فشار جدی این مهم بر زندگی خانوار و سلامت خانوار و اقتصاد خانوار انکارناپذیر است. هم‌اکنون شهرهای جنوب و شرق و غرب و مرکز و حتی تهران در معرض این آلودگی قرار دارد و زنان قربانیان این وضع نابسامان هوایی هستند، کم‌توجهی دولت به این همه خسارت ناشی از چیست؟

****زهره نژادبهرام**

1- <https://fa.shafaqna.com/news//>

2- بررسی اثرات ریزگردها در سیستان و بلوچستان (1395) سارا فیروزیان و دکتر سعید محمدی صادق

3- https://jest.srbiau.ac.ir/article_11461_faa21f2ee7b83bebb47440175efc4d3f.pdf